

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
ДУНАЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра Загальнонаукових дисциплін

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ
«СУЧАСНА ЕКОНОМІКА»**

для курсантів спеціальності 073 «Менеджмент»

Ізмаїл – 2020

УДК 330

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри загальнонаукових дисциплін № 4 від 04.11.2019 р.

Методичні вказівки до виконання курсових робіт «Сучасна економіка» з дисципліни «Економічна теорія» / [уклад. Гилка У.Л.]; – Ізмаїл, 2019. – 40 с.

Методичні вказівки підготовлені для курсантів I курсу спеціальності 073 «Менеджмент» денної форми навчання. Вони мають на меті допомогти курсантам у написанні курсової роботи з дисципліни «Економічна теорія», дають пояснення щодо послідовного виконання етапів виконання курсової роботи і поради з оптимальної організації підготовчої роботи, застерігають курсантів від найбільш типових помилок при її виконанні та захисті.

УДК 330

© Гилка У.Л. ДІ НУ «ОМА», 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Організація роботи над курсовою роботою.....	6
Тематика курсових робіт.....	6
Структура і зміст курсової роботи.....	7
Рекомендації до виконання окремих розділів роботи.....	8
Вимоги до оформлення курсової роботи.....	11
Захист курсової роботи.....	13
Список рекомендованих джерел.....	16
Додатки.....	20

ВСТУП

Складність сучасних економічних процесів вимагає від курсантів серйозного, зваженого підходу до вивчення економічної теорії, комплексного аналізу і ґрунтовного осмислення проблем трансформації ринкового середовища.

Економічна теорія – фундаментальна теоретична наука, яка є загальною методологією усіх спеціальних, галузевих, функціональних та стикових економічних наук, які утворюють сучасну теоретичну систему економічного знання.

Мета написання курсової роботи полягає в тому, щоб розширити світогляд, поглибити й закріпити отримані теоретичні знання з економічної теорії, навчитися їх узагальнювати, систематизувати, логічно вибудовувати і застосовувати на практиці, сприяти формуванню високоякісної професійності та навичок науково-дослідницької роботи майбутніми фахівцями, здатними до постійного саморозвитку, самовдосконалення.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення низки завдань, зокрема:

- розвиток навичок збирання інформації із різних джерел, її систематизації та обробки, що привчає курсантів до самостійної творчої роботи;

- тематичне опрацювання, окрім підручників та учбово-методичних посібників, класичних творів економічної науки, додаткового певного кола сучасних наукових праць (монографій, періодичних публікацій вітчизняних і зарубіжних вчених економістів);

- аналіз та осмислення державних законодавчих актів, програмних документів економічного спрямування, статистичних і фактичних матеріалів;

- оволодіння сучасним категоріальним науковим апаратом, використання належного інструментарію (форм, методів, принципів), системного аналізу і висвітлення проблем економічної теорії, вміння логічно та послідовно викладати свої думки;

- вдосконалення здібностей аналізувати різні точки зору на проблематику дослідження, узагальнювати інформацію та робити висновки;

- набуття вміння пов'язувати загальні теоретичні положення з реальним економічними проблемами, що породжуються на конкретно історичному етапі суспільного розвитку.

Рекомендована тематика курсової роботи розроблена у відповідності з основним змістом навчальної дисципліни, відображає найбільш актуальні проблеми і має чітку практичну скерованість.

Виконання курсової роботи «Сучасна економіка» забезпечує набуття перерахованих нижче компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у

сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

ФК6. Здатність діяти соціально-відповідально і свідомо.

ФК16. Здатність до критичного мислення, оцінки економічних і соціальних аспектів діяльності підприємств морської та річкової галузі.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН18. Демонструвати навички застосування статистичних та економічних методів оцінки діяльності підприємств морського транспорту.

Кількість кредитів ЄКТС – 3 кредити.

Мова навчання: українська.

Форма підсумкового контролю: залік (публічний захист).

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ НАД КУРСОВОЮ РОБОТОЮ

Виконання курсової роботи охоплює декілька важливих етапів, серед яких можна виокремити:

- 1) вибір теми і затвердження її науковим керівником;
- 2) підбір, вивчення бібліографічних джерел та обробка фактичного, статистичного матеріалу;
- 3) визначення завдань і мети дослідження, складання плану роботи і затвердження його науковим керівником;
- 4) написання тексту курсової роботи;
- 5) оформлення роботи;
- 6) захист та оцінювання курсової роботи.

Курсант виконує курсову роботу під керівництвом наукового керівника. Виконана робота здається для перевірки. Курсова робота, яка отримала позитивну оцінку наукового керівника, допускається до захисту. Якщо курсова робота має серйозні недоліки і не допускається до захисту, курсант повинен у встановлені терміни допрацювати початковий варіант із врахуванням зауважень керівника. Новий варіант представляється на перевірку разом із попереднім.

Захист курсової роботи приймає викладач-керівник. У процесі підготовки до захисту курсант уважно знайомиться з критичними зауваженнями і побажаннями та готує на них відповіді.

Курсова робота після її успішного захисту курсанту не повертається та зберігається на кафедрі загальнонаукових дисциплін.

Оскільки результати конкретного дослідження виносяться на публічний захист, це забезпечує курсанту не тільки міцне засвоєння ним матеріалу курсової роботи, а й прищеплення навичок відстоювати свої переконання.

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Приблизний перелік тем курсових робіт формується, затверджується і доводиться до відома курсантів кафедрою. Цей перелік уточнюється та поновлюється на початку кожного навчального року.

Тему курсової роботи курсант вибирає самостійно, керуючись рекомендаціями кафедри та наданою нею базовою тематикою курсових робіт на поточний навчальний рік, і з врахуванням своїх наукових пріоритетів, та пріоритетів керівника.

Курсант має право також запропонувати свою тему курсової роботи з належним обґрунтуванням доцільності її розробки і можливості виконання, яка обов'язково повинна бути погоджена з науковим керівником.

Назва теми повинна бути лаконічною, відповідати змісту роботи. Не допускається дублювання тем дослідження.

Тема курсової роботи вважається затвердженою, якщо вона погоджена з викладачем – науковим керівником курсової роботи. Тем, які вибирають студенти однієї групи, не мають повторюватися.

Перелік рекомендованих тем курсових робіт

1. Становлення та еволюція економічної теорії.
2. Економічна система: сутність, структура, типи і механізм функціонування.
3. Типи ринкових структур в сучасній економіці України.
4. Гроші, їх функції та види. Особливості сучасних грошей.
5. Сутність, причини та особливості інфляції в Україні.
6. Інфраструктура ринку і проблеми її формування в Україні.
7. Монополізм в ринковій економіці. Антимонопольна політика держави.
8. Ринок: сутність, функції, механізм функціонування та розвитку.
9. Конкуренція: її види і роль в ринковій економіці.
10. Причини і види безробіття в умовах ринкової економіки.
11. Підприємництво: сутність, сучасні особливості та методи стимулювання.

СТРУКТУРА І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Підготовка до написання курсової роботи розпочинається з добору й вивчення літературних джерел і складання бібліографії. Методика опрацювання літератури залежить від характеру досліджуваної проблеми та індивідуальних особливостей курсанта. Спочатку доцільно ознайомитися з основною літературою (підручниками, монографіями, теоретичними статтями в періодичних виданнях), потім – з нормативними документами (указами Президента України, законами України, постановами Кабінету Міністрів України тощо).

Попереднє вивчення літературних джерел є підґрунтям для складання *плану курсової роботи*. Питання плану мають бути чітко і ясно сформульовані і утворювати єдину систему, в якій кожний наступний пункт розкриває і доповнює попередній.

Зміст курсової роботи повинен відповідати темі дослідження і повністю розкривати всі зазначені в плані питання.

При розробці плану своєї роботи необхідно продумати зміст кожного розділу. Матеріали повинні бути взаємопов'язаними, розміщеними в логічній послідовності, що виражає процес розвитку того чи іншого явища, руху пізнання від абстрактного до конкретного, від загального до часткового, від простого до складного.

План курсової роботи залежить від поставленої мети, завдань і об'єкта дослідження. Складаючи план курсової роботи, курсант повинен показати розуміння суті вибраної теми, напрямів її дослідження, постановки і вирішення окремих питань.

Структура плану курсової роботи має включати в себе: зміст, вступ, основну частину роботи, що містить декілька (3-5) логічно пов'язаних між собою розділів, висновки, список використаних джерел. За необхідності можна наводити додатки. Кількість розділів залежить від місткості проблеми, мети і завдань курсової роботи.

Приклади планів курсових робіт з окремих тем наведено у Додатку К.

Погоджений з науковим керівником план є основою для підготовки і написання курсової роботи.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ РОБОТИ

Курсова робота повинна мати завершену структурну побудову з відповідними складовими елементами.

У *Вступі* (обсяг – 1,5-2 стор.) наводиться загальна характеристика роботи в наступній послідовності. Приклад написання вступу наведено у Додатку В.

Актуальність теми. Обґрутовуючи вибір теми у своїй праці, курсант має висвітлити, перш за все, її важливість, суттєве значення, своєчасність і економічну доцільність дослідження; має чітко зазначити, що з проблеми вже відомо, а що ним досліджується вперше. При висвітленні ступеня наукової розробки досліджуваної теми слід назвати авторів, котрі внесли найбільш значний вклад у розробку проблеми, зазначити основні закони та нормативні акти, на яких базується робота.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, й обране для вивчення. Не слід називати об'єктом дослідження конкретне підприємство або організацію, його підрозділ, на прикладі якого виконується дослідження.

Предмет дослідження – конкретна проблема, що міститься в межах об'єкта дослідження. Об'єкт та предмет співвідносяться як загальне і часткове. Предмет перебуває в межах об'єкта дослідження.

Мета дослідження – це те, до чого прагне курсант у своїх наукових дослідженнях, тобто кінцевий результат роботи. Мета роботи зазвичай співзвучна назві теми курсової роботи. Метою роботи може бути опис нового явища, вивчення його характеристик, виявлення закономірностей тощо. Не рекомендується формулювати мету як «дослідження...», «вивчення...», тому що ці слова вказують на спосіб досягнення мети, а варто – на саму мету («дослідити», «вивчити», «проаналізувати»...).

Завдання дослідження визначають основні етапи дослідження для досягнення поставленої мети. При формулюванні завдань дослідження необхідно враховувати, що опис вирішення цих завдань складе зміст розділів і підрозділів курсової роботи, назви яких співзвучні поставленим завданням.

Методи дослідження. Слід перерахувати використані методи дослідження з посиланням на конкретні завдання, що вирішувалися за допомогою цих методів. Основні методи дослідження наведено у Додатку Г.

Структура роботи фактично відповідає змісту роботи та відображає її основні частини (вступ, розділи, висновки, список використаних джерел та додатки).

Курсант повинен вказати на наукову, методологічну, емпіричну базу написання роботи, ступінь її розробки на сучасний момент.

Основна частина роботи поділяється на декілька розділів (як правило, три – п'ять). Вони повинні бути логічно пов'язаними і мати відповідні висновки.

Перший розділ звичайно присвячують теоретико-методологічним питанням з досліджуваної теми. Необхідно розглянути ступінь науково-теоретичної розробки проблеми в працях вітчизняних та зарубіжних вчених, теорію та історію даного питання, проаналізувати суть проблеми, визначити причини, фактори, умови розвитку даної проблеми. Обов'язковим є порівняння різних точок зору, використання статистичних відомостей (із посиланням на джерела). Обсяг першого розділу – 5 - 7 сторінок.

Другий розділ присвячують питанням аналізу досліджуваної проблеми, сучасному стану її вирішення на різних рівнях економіки та у світовій практиці. Розділ має бути максимально насиченим фактичною інформацією (таблиці, графіки, діаграми, схеми), що відображають відповідні результати діяльності бази дослідження за останні 3-5 років. Обсяг другого розділу – 8 - 10 сторінок.

Третій розділ присвячено аналізу особливостей, характерних рис, специфіки досліджуваної проблеми на прикладі економіки України на сучасному етапі її розвитку. Надаються пропозиції щодо вдосконалення певних аспектів процесів/явищ, діяльності обраного об'єкта дослідження в цілому або його окремих складових. Обсяг третього розділу – 10 - 12 сторінок.

В кінці кожного розділу стисло формулюються висновки. Слід пам'ятати, що висновки повинні відповідати поставленим завданням.

Матеріал, викладений в основній частині, повинен бути самостійним (без переписування), з відображенням авторського розуміння проблем і його власними висновками. Основна частина роботи повинна демонструвати вміння курсанта ставити наукові проблеми і грамотно їх розв'язувати. Робота, в якій відсутні постановка і розв'язання наукових проблем, не відповідає основним вимогам до наукових робіт і повертається на доопрацювання. Теоретичні положення теми слід пов'язувати з практичним станом досліджуваного процесу (явища).

У **Висновках** стисло підсумовують результати дослідження. Висновки повинні бути розроблені таким чином, щоб відображати: по-перше, основний зміст роботи, по-друге, основні наукові та практичні результати та пропозиції щодо їх використання. У висновках повинно бути виділене авторське розуміння основних проблем курсової роботи. Висновки мають бути пронумеровані та відповідати завданням курсової роботи. Приклад написання висновків наведено у Додатку Д.

Список використаних джерел (20 - 25 джерел інформації) наводиться за алфавітним порядком і включає лише літературу, використану в роботі, на яку є посилання в тексті: державні та урядові документи, інші офіційні матеріали; монографії, довідники, навчальні посібники, підручники, статті з періодичних видань (наукових збірників, журналів) тощо. Приклад оформлення списку використаних джерел наведено у Додатку Е.

Курсова робота може містити також **додатки**, які розміщуються в кінці роботи, після сторінки із списком використаних джерел. В них рекомендується подавати допоміжні матеріали: копії документів, витяги із нормативних актів і документів, звіти, окремі інструкції/положення/правила, результати соціологічних опитувань, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

Курсова робота повинна бути написана грамотною українською літературною мовою. Мова та стиль викладу матеріалу, вміння правильно будувати речення, висловлювати свої думки у зрозумілій, доступній формі, яка не допускає неузгодженості, зумовлює успіх загальної оцінки роботи.

Чорновий варіант роботи слід подати науковому керівникові з метою узгодження змісту окремих розділів. Після необхідних доповнень і уточнень курсант остаточно оформлює курсову роботу.

Обсяг курсової роботи – 30 - 40 сторінок формату А4 комп'ютерного набору (або 45 – 50 сторінок рукопису). Приблизний обсяг структурних складових тексту курсової роботи (кількість сторінок):

- *вступ* – 1,5 – 2;
- *основна частина* – 25 - 35;
- *висновки* – 1,5 - 2.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Написана курсова робота має бути правильно оформлена. Текст роботи треба розміщувати з одного боку аркушу. Шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14. Текст необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: праве – 1 см, ліве, верхнє і нижнє – 2,5 см. Міжрядковий інтервал – 1,5. Розмір абзацного відступу – 1,25 мм.

Роботу комплектують у такій послідовності:

- *титульний аркуш*;
- *зміст*;
- *вступ*;
- *основна частина*;
- *висновки*;
- *список використаних джерел*;
- *додатки (в разі потреби)*.

Приклад оформлення титульного аркуша наведено у Додатку А.

Приклад оформлення змісту курсової роботи показано у Додатку Б.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох чи більше речень, їх розділяють крапкою. Відстань між заголовком і текстом повинна дорівнювати 1-2 інтервалам. Кожен розділ слід починати з нової сторінки.

Нумерація сторінок має бути наскрізною: номер сторінки проставляють арабськими цифрами у правому верхньому кутку. На титульному аркуші (перша сторінка роботи) номер сторінки не ставлять.

Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. Кожна таблиця повинна мати заголовок, який відображає її зміст. По центру перед відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» – друга таблиця першого розділу. При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) пишуть слова «Продовження таблиці» і вказують номер, наприклад: «Продовження таблиці 1.2». Приклад оформлення таблиці наведено у Додатку Ж.

Ілюстративний матеріал у формі схем, діаграм, графіків тощо позначають словом «Рисунок» і нумерують послідовно в межах розділу (за винятком тих, що подані в додатках). Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Рисунок 1.2» – другий рисунок першого розділу. Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією в центрі. Приклад оформлення ілюстративного матеріалу наведено у Додатку К.

Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Порядковий номер вказують у круглих дужках праворуч від формули арабськими цифрами, наприклад: (3.1) – перша формула третього розділу. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою і в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Розрахунки, які наводять у тексті, доцільно подавати у вигляді таблиці, дані якої повинні бути обов'язково проаналізовані в роботі. Матеріали таблиць, графіків тощо повинні коментуватися.

В процесі написання роботи курсової роботи курсант повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які він наводить у роботі, або на яких ідеях і висновках розробляється проблема. У тексті обов'язково мають бути зроблені посилання на джерела, з яких запозичені цифрова інформація, цитати, визначення, графіки, формули, наведені в курсовій роботі. Посилання на джерела рекомендують здійснювати у квадратних дужках із зазначенням сторінок, наприклад: [4, с. 54]. Джерела розміщують у алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Приклад оформлення списку використаних джерел наведено у Додатку Е.

Додатки до курсової роботи розміщують у порядку появи посилань у тексті. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок. Додатки оформлюють таким чином: праворуч сторінки з великої літери пишуть слово «Додаток» і вказують велику літеру на позначення послідовності (Додаток А). Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки (наприклад: додаток А, додаток Б), за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Після оформлення курсової роботи курсант її підписує та проставляє дату.

ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота має бути зброшурована і подана на кафедру у визначений термін (за місяць до дати захисту). Роботу попередньо розглядає викладач-керівник, який приймає рішення про допущення її до захисту. Під час підготовки до захисту курсової роботи курсанту необхідно ознайомитися з зауваженнями наукового керівника й відповідно відреагувати на рекомендації.

Робота не допускається до захисту, якщо вона не носить самостійного характеру, списана з літературних джерел; основні питання не висвітлені, викладені схематично, фрагментарно; у тексті присутні стилістичні, граматичні помилки; науковий апарат оформлений невірно; текст написано неохайно. У випадку отримання незадовільної оцінки робота повинна бути перероблена з урахуванням висловлених зауважень і повторно подана до розгляду науковим керівником у зазначений ним термін.

Курсова робота, що має позитивний відгук, допускається до захисту.

Під час підготовки і захисту курсової роботи курсанти вчаться чітко і доступно викладати основні результати дослідження, набуваючи досвіду прилюдного виступу і ведення наукової полеміки.

Захист відбувається в присутності наукового керівника та всіх курсантів групи.

До захисту курсант готує виступ на 5-7 хв., в якому обґрунтовує актуальність вибраної теми, коротко розкриває зміст роботи, результати дослідження, подає висновки і пропозиції. Після виступу курсант відповідає на запитання з теми дослідження.

За результатами захисту та з урахуванням якості виконання курсової роботи, виставляється оцінка, яку записують до екзаменаційної відомості і залікової книжки курсанта.

Критерії оцінювання курсової роботи

Оцінка курсової роботи враховує якість її підготовки, теоретичний рівень, ступінь самостійного висвітлення теми, оформлення списку використаних джерел. Не менше значення для остаточної оцінки мають мова і стиль написання курсової роботи, виступ курсанта на захисті, повнота і правильність відповідей на запитання при захисті курсової роботи.

«Відмінно» (А) виставляється за умови, якщо показано вміння обробку багатьох теоретичних джерел; оволодіння первинними навиками дослідницької роботи (збір даних, їх аналіз, формулювання висновків); висловлено свої пропозиції і рекомендації з предмета дослідження; виконано роботу грамотною літературною українською мовою; оформлено відповідно до вимог і у визначений кафедрою термін; показано глибокі знання з теми дослідження на захисті і впевнені відповіді на питання членів комісії.

«Добре» (В, С) заслуговують роботи, в яких показано досить високі теоретичні знання; оволодіння первинними навиками дослідницької роботи, але не завжди критичне ставлення до використаних джерел та літератури; запропоновано свої пропозиції і рекомендації з предмета дослідження, однак відчуваються труднощі щодо їх обґрунтування; виконано роботу грамотною літературною українською мовою, але допущено нечисленні граматичні та стилістичні помилки; оформлено роботу відповідно до вимог і у визначений кафедрою термін; на захисті показано добрі знання з теми дослідження і відповіді на більшість запитань членів комісії.

«Задовільно» (Д, Е) отримують роботи, в яких показано достатні теоретичні знання; оволодіння первинними навиками дослідницької роботи, однак допускаються порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу; мають місце окремі фактичні помилки і неточності; не сформульовано пропозиції і рекомендації з теми дослідження або їх обґрунтування; є помилки в оформленні роботи та її науковому апараті; допущено численні граматичні та стилістичні помилки; подано роботу до захисту у визначений кафедрою термін; на захисті показано задовільні знання з теми дослідження, але немає чітких відповідей на додаткові запитання членів комісії.

«Незадовільно» (FХ, F) оцінюються курсові роботи, які за змістом і оформленням не відповідають діючим вимогам; показано незадовільні теоретичні знання; подано роботу до захисту пізніше визначеного кафедрою терміну; на захисті показано незадовільні знання з теми дослідження, немає відповідей на запитання членів комісії.

Не виключена ймовірність виникнення таких ситуацій, коли робота написана й оформлена на досить високому рівні, але виступ курсанта під час

захисту роботи має помилки, відповіді на запитання поверхневі, непродумані. Зрозуміло, що в таких випадках оцінка може бути значно знижена.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Бабіч Д. В., Гаврилук В. Т. Макроекономіка : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Харків : Харківський приватний музей міської садиби, 2012. 319 с.
2. Базилевич В. Д., Баластрин Л. О. Макроекономіка : опорний конспект лекцій. Київ : Четверта хвиля, 2010. 224 с.
3. Білецька Л. В., Білецький Л. В., Савич В. І. Економічна теорія : Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 652 с.
4. Ватаманюк З., Панчишин С. Вступ до економічної теорії. Курс лекцій. Частина 1. Львів : Новий світ, 2000, 2005. 352 с.
5. Воробьев Е. М. Экономическая теория – политическая экономия в схемах и графиках : учеб. пособие. Харьков : ХГИ «НУА», 1999. 240 с.
6. Гронтковська Г. Е., Косік А. Ф., Ряба О. І. Економічна теорія : навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни. Рівне: НУВГП, 2010. 369 с.
7. Економічна теорія : підручник / за ред. В.М. Тарасевича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 784 с.
8. Економічна теорія : Політекономія : підручник / за ред. В. Д. Базилевича. Вид. 5-те. Київ : Знання – Прес, 2006. 719 с.
9. Економічна теорія: навч.-метод. комплекс для студ. спеціальності «Економічна теорія» / упор. В.Д. Базилевич, Н.І.Гражевська. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. 79 с.
10. Макконелл К. Р., Брю С. Л. Экономикс : принципы, проблемы и политика : пер. с 14-го англ. изд. Москва : ИНФРА-М., 2005. 972 с.
11. Манків Грегори Н. Макроекономіка. Київ: Основи, 2000. 558 с.
12. Основи економічної теорії в структурно-логічних схемах : навч. посіб. / за ред. Л. С. Шевченко. Харків : Право, 2010. 144 с.
13. Панчишин С. М., Островерх П. І., Буняк В. Б. Аналітична економія : Макроекономіка і мікроекономіка : підручник. У 2 кн. Київ : Знання, 2009. 723 с.; 526 с.
14. Самуэльсон П., Нордхаус В. Экономика : пер. с англ. проф. Л. С. Тарасевича, проф. А. И. Леусского. Изд.16-е. Москва: Вильямс, 2012. 1360 с.
15. Стирський М.В. Вступ до економічної теорії: Практикум. Вид. 2-ге, випр. і доп. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 78с.
16. Чухно А.А. Економічна теорія: монографія. У 2-х т. Київ : ДННУ АФУ, 2010. 512 с.

Додаткова література

1. Економічна теорія: навчальний посібник / Стефанишин О.В. та ін. Міністерство освіти і науки України, Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 335 с.
2. Макроекономіка і нова макроекономіка / пер. з німецької мови. Б. Фельдерер, Ш. Хомбург. К. : Нічлава, 1998. 464 с.
3. Мацелюх Н. П. Максименко І. А. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Київ : Центр учб. літ., 2016. 226 с.
4. П'ясецька-Устич С.В., Герзанич В.М. Економічна теорія: навчально-методичний комплекс для студентів неекономічних спеціальностей. Міністерство освіти і науки України, Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», Інститут економіки та міжнародних відносин, Кафедра економічної теорії. Ужгород : Ліра, 2014. 122 с.
5. Скорик Г.І., Барінов В.В., Швецова М.Б. Економічна теорія: навчальний посібник. Міністерство освіти і науки, Національний університет «Львівська політехніка». Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 185 с.
6. Стрішенець О.М., Ліщук В.І., Єлісеєва Л.В. Економічна теорія: навчальний посібник. Міністерство освіти і науки України, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк : Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014. 236 с.
7. Холявко Н.І., Гонта О.І. Економічна теорія: навчальний посібник. Міністерство освіти і науки України, Навчально-науковий інститут економіки Чернігівського національного технологічного університету. Чернігів : Чернігівський національний технологічний університет, 2014. 218 с.
8. Хрупович С., Ціх Г. Макроекономіка: теорія і практика : навчальний посібник. Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2013. 275 с.
9. Campbell R. Cannel, Stanley L. Brue. Macroeconomics : Principles, Problems and Policies. Макроекономіка, Вид. 13-те. 1996. 487 р.

Законодавчі акти

1. Бюджетний кодекс України : офіц. текст за станом на 11 серпня 2013 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 року. Київ : Атака, 2003. 208 с.
3. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» : офіц. текст за станом на 13 січня 2009 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>.

4. Закон України «Про захист економічної конкуренції» : офіц. текст за станом на 11 серпня 2013 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
5. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» : офіц. текст за станом на 11 серпня 2013 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
6. Закон України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» : офіц. текст за станом на 09 грудня 2012 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2114-12>.
7. Закон України «Про Національний банк України» : офіц. текст за станом на 4 липня 2013 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
8. Закон України «Про оплату праці» : офіц. текст за станом на 11 серпня 2013 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/108/95D0%B2%D1%80>
9. Закон України «Про приватизаційні папери» : офіц. текст за станом на 6 грудня 2012 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2173-12>.
10. Закон України «Про приватизацію державного житлового фонду» : офіц. текст за станом на 9 листопада 2011 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2482-12>.
11. Закон України «Про товарну біржу» : офіц. текст за станом на 2 травня 2011 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1956-12>.
12. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
13. Кодекс законів про працю України. Київ : ЦУЛ, 2011. 136 с.
14. Податковий кодекс України : офіц. текст за станом на 4 липня 2013 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
15. Про акціонерні товариства : закон України від 17 вересня 2008 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.
16. Про Антимонопольний комітет України : офіц. текст за станом на 02 грудня 2012 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>.
17. Про банки і банківську діяльність : закон України від 17 січня 2001 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
18. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : закон України від 5 жовтня 2000 року. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.

19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : закон України від 9 липня 2003 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.

20. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : закон України від 11 квітня 2000 року. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>.

21. Про іпотеку : закон України від 5 червня 2003 року / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/898-15>.

22. Про кооперацію : закон України від 10 липня 2003 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>.

23. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року : закон України від 18 жовтня 2005 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2982-15>.

24. Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України : закон України від 31 жовтня 2008 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/639-17>.

25. Про фермерське господарство : закон України від 19 червня 2003 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/973-15>.

26. Цивільний кодекс України : офіц. текст за станом на 4 липня 2013 р. / Офіційний сайт Верховної Ради України / Законодавство України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека імені В.Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

2. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Інститут економіки і прогнозування НАН України: веб-сайт. URL: <http://www.ief.org.ua>

4. Міжнародний центр перспективних досліджень: веб-сайт. URL: <http://www.icps.kiev.ua>

5. Сборник задач по экономике. URL: <http://ua.textreferat.com/referat-2715-5.html>

6. Центр транспортних стратегій: веб-сайт. URL: <http://cfts.org.ua/analytics>

ДОДАТКИ

Приклад оформлення титульного аркуша

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА
АКАДЕМІЯ»
ДУНАЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра Загальнонаукових дисциплін

КУРСОВА РОБОТА
«СУЧАСНА ЕКОНОМІКА»

на тему:

ТЕМА

Курсанта/студента курсу _____

Керівник:

Курсова робота захищена « ____ » _____ 20__ р.

Приклад оформлення змісту роботи**ЗМІСТ**

Вступ.....	3
1. Розвиток світового ринку.....	5
2. Міжнародний поділ праці.....	13
3. Інтернаціоналізація господарського життя.....	21
4. Глобалізація сучасної економіки.....	29
Висновки.....	35
Список використаних джерел.....	37
Додатки.....	39

**Приклад написання вступу роботи на тему:
«Суспільне виробництво: сутність, фази, структура та результати»**

Вступ

Актуальність теми. В житті будь-якого суспільства особливе значення має економіка. Актуальність економічних питань особливо зростає в сучасних умовах і зумовлюється ускладненням проблеми ресурсів, потребами науково-технічного прогресу, необхідністю зростання ефективності виробництва із постійним зростанням потреб людей.

Розвиток суспільного виробництва є об'єктивною умовою і джерелом соціально-економічного прогресу людського суспільства, є вихідною і вирішальною умовою забезпечення життєдіяльності як окремої людини так і людського суспільства в цілому. На економічний розвиток впливають природні ресурси, клімат, природна родючість землі, накопичені людьми знання і досвід, чисельність народонаселення та інші фактори. Однак певного результату суспільство може досягти лише в тому випадку, якщо використовує ефект, закладений у цих факторах, у процесі виробництва. У зв'язку із зазначеним особливої актуальності набуває розкриття сутності суспільного виробництва, його фаз, структури та результатів.

Проблеми суспільного виробництва стали об'єктом дослідження фізіократичної школи економічної науки, важливим здобутком якої стало перенесення об'єкта економічного дослідження із сфери обігу у сферу суспільного виробництва, хоча тільки сільськогосподарського. Класична економічна наука визначила об'єктом дослідження політичної економії суспільне виробництво. Здобутки цієї економічної концепції довершили марксистичні, дослідивши процес капіталістичного виробництва, його закони та протиріччя. З тих часів, проблематика суспільного виробництва стала об'єктом пильної уваги економістів, які досліджуючи широке коло економічних питань, так чи інакше розкривали, уточнювали, поглиблювали природу, закони та особливості такої важливої сфери людського життя як сфера виробництва.

Об'єкт дослідження – суспільне виробництво як головна сфера будь-якої економіки.

Предмет дослідження – сутність, фази, структура та результати суспільного виробництва.

Мета дослідження – дослідити теоретичні основи суспільного виробництва, його результатів та ефективності, розглянути проблеми суспільного виробництва, його результатів та ефективності в Україні.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- дослідити сутність та дві сторони суспільного виробництва;
- охарактеризувати фази суспільного виробництва;
- розглянути структуру та фактори суспільного виробництва;
- розкрити сутність підходів до трактування продукту, як результату суспільного виробництва;
- визначити сутність, види та показники ефективності суспільного виробництва;
- дослідити суспільне виробництво, результати та його ефективність в Україні.

Методи дослідження. Теоретичною основою дослідження стало вивчення й переосмислення основних здобутків світової та вітчизняної науки з проблем суспільного виробництва. Для досягнення поставленої мети дослідження застосовувалися наступні методи: діалектичний – при розкритті сутності суспільного виробництва, а також в обґрунтуванні напрямів підвищення ефективності суспільного виробництва в Україні; аналіз – для виявлення двох сторін суспільного виробництва, які розкривають його внутрішню природу; системний аналіз – при розгляді фаз суспільного виробництва, що складають єдиний процес суспільного виробництва з урахуванням реально існуючих змістовно-логічних зв'язків між ними; абстрактно-логічний – при формулюванні висновків і наданні пропозицій; економіко-математичний і статистичний методи – під час аналізу суспільного виробництва, результатів та його ефективності в Україні; графічний – для надання наочності й схематичної ілюстрації наукового матеріалу.

При написанні курсової роботи використовувалися підручники, монографії....., статистичні матеріали....., статті та ін.

Структура роботи. Відповідно до мети, завдань, логіки дослідження курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, поділених на 7 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг курсової роботи складає 40 сторінок.

Приклади методів дослідження, які можуть бути використанні при написанні курсової роботи

Метод – це сукупність прийомів чи операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності, підпорядкованих розв'язанню конкретної задачі. Фактично різниця між методом і теорією має функціональний характер: формуючись як теоретичний результат попереднього дослідження, метод виступає як вихідний пункт та умова майбутніх досліджень.

До *методів емпіричного дослідження* відносять: спостереження, порівняння, експеримент, вимірювання, моніторинг.

Спостереження – це систематичне цілеспрямоване вивчення об'єкта. Аби бути плідним, спостереження мусить відповідати таким вимогам:

а) завчасному задуму (спостереження проводиться для певного, чітко поставленого завдання);

б) плановірності (виконується за планом, складеним відповідно до завдання спостереження);

в) цілеспрямованості (спостерігаються лише певні сторони явища, котрі викликають інтерес при дослідженні);

г) активності (спостерігач активно шукає потрібні об'єкти, риси явища);

д) систематичності (спостереження ведеться безперервно або за певною системою).

Спостереження як метод пізнання дає змогу отримати первинну інформацію у вигляді сукупності емпіричних тверджень. Емпірична сукупність утворює первинну схематизацію об'єктів реальності – вихідних об'єктів наукового дослідження.

Порівняння – це процес встановлення подібності або відмінностей предметів та явищ дійсності, а також знаходження загального, притаманного двом або кільком об'єктам.

Метод порівняння досягне результату, якщо виконуються такі вимоги:

а) можуть порівнюватися тільки такі явища, між якими можлива деяка об'єктивна спільність;

б) порівняння має здійснюватися за найбільш важливими, суттєвими (в плані конкретного завдання) рисами.

Експеримент (від лат. experimentum - проба, досвід) – це такий метод вивчення об'єкта, за яким дослідник активно і цілеспрямовано впливає на нього завдяки створенню штучних умов або використанню природних умов, необхідних для виявлення відповідної властивості.

Науково поставлений експеримент може бути здійснений лише при наявності теорії або теоретичної основи, що обумовлює завдання експерименту, дає узагальнення й пояснення його результатів.

Організація експерименту має звичайно ряд стадій:

- висунення гіпотези;
- постановка конкретного завдання й вибір об'єкту дослідження;
- підготовка матеріальної бази для виконання експерименту;
- розробка й підготовка необхідного матеріалу;
- вибір оптимального шляху експерименту;
- спостереження явищ під час експерименту, їхня фіксація й опис;
- аналіз й узагальнення отриманих результатів

Вимірювання – це визначення числового значення певної величини за допомогою одиниці виміру. Вимірювання передбачає наявність таких основних елементів: об'єкта вимірювання, еталона, вимірювальних приладів, методу вимірювання.

Моніторинг – це проведення низки однотипних замірів досліджуваного об'єкта і подальший аналіз, оцінка, порівняння отриманих результатів для виявлення певних закономірностей, тенденцій, змінних і їх динаміки.

До *методів теоретичного дослідження* відносять метод сходження від абстрактного до конкретного, формалізацію, ідеалізацію, аксіоматичний метод.

Сходження від абстрактного до конкретного являє собою загальну форму руху наукового пізнання, закон відображення дійсності в мисленні. Відповідно до цього методу, процес пізнання як би розбивається на два відносно самостійних етапів: – на першому етапі сходження від абстрактного до конкретного відбувається перехід від споглядання конкретного в дійсності до його абстрактних визначень (поняттям, судженням); – другий етап (він же властиво і є сходження від абстрактного до конкретного) складається в русі думки від абстрактних визначень об'єкта, понять, тобто від абстрактного в пізнанні до конкретного в пізнанні, від цілого до частин. На цьому етапі як би відновлюється вихідна цілісність об'єкта, він відтворюється у всій багатогранності – але вже в мисленні.

Ідеалізація – це конструювання подумки об'єктів, які не існують у дійсності або практично нездійсненні (наприклад, абсолютно тверде тіло, абсолютно чорне тіло, лінія, площина). Мета ідеалізації: позбавити реальні об'єкти деяких притаманних їм властивостей і наділити (подумки) ці об'єкти певними нереальними і гіпотетичними властивостями.

Формалізація – це метод, за допомогою якого змістовне знання відображується у формалізованій мові. Формалізація оснований на мисленні,

що дозволяє відображати основні закономірності й процеси розвитку об'єктів навколишнього світу в знаковій формі за допомогою спеціальних знаків, символів, формул чи формалізованих мов.

Символіка формалізованих мов додає стислості викладу, чітко фіксує конкретні значення досліджених ознак, властивостей чи відношень і не допускає їх двозначних тлумачень. Така форма відображення реальних явищ і процесів забезпечує узагальненість підходу до вирішення різних класів завдань і на основі формування знакових моделей дозволяє знаходити найбільш ефективних рішень, справедливих для всіх завдань даного класу.

Метод формалізації дає можливість звільнитися від інтуїтивних уявлень, малопритатних для науки через їхню невизначеність і неоднозначність.

Аксиоматичний метод – метод побудови наукової теорії, за якого деякі твердження приймаються без доведень, а всі інші знання виводяться з них відповідно до певних логічних правил.

До *загальнонаукових методів* відносять абстрагування, аналіз, синтез, аналогію, індукцію, дедукцію, моделювання, історичний і логічний метод тощо.

Метод наукової абстракції – мислене очищення наших уявлень про процеси і явища, що досліджуються від випадкових, несуттєвих, одиничних фактів і характеристик і виділення ознак і характеристик стійких, типових, суттєвих, основоположних.

Аналіз – це змістовно і логічно обґрунтований поділ цілого на складові частини, кожна з яких досліджується окремо у відповідності до її специфіки.

Синтез – це об'єднання складових частин – сторін, ознак, характеристик, окремих форм прояву тощо досліджуваного об'єкту в єдине ціле, з урахуванням реально існуючих змістовно-логічних зв'язків між ними.

Аналогія – це метод, відповідно до якого на підставі подібності предметів за одними ознаками робиться висновок про їх подібність за іншими ознаками.

Індукція – це виведення теоретичних положень і принципів на підставі аналізу окремих реальних фактів, тобто рух думки від окремого до загального.

Дедукція – це метод пізнання від теорії до з'ясування окремих фактів (процесів, явищ), тобто рух думки від загального до особливого та одиничного.

Економічне моделювання є методом, що базується на використанні спрощеного формально-логічного зображення або опису за допомогою мовних, математичних, графічних або інших конструкцій, досліджуваних економічних явищ, процесів, тенденцій тощо. Будь-яка модель є спрощеним

абстрактним відтворенням реальної економічної дійсності. Вона дає можливість наочно з'ясувати і глибше дослідити основні властивості й закономірності розвитку певного об'єкту наукового пізнання.

Історичний і логічний методи наукового пізнання використовуються тільки там, де так чи інакше предметом дослідження стає історія об'єкта.

Історичний метод дає змогу дослідити виникнення, формування та розвиток процесів і подій у хронологічній послідовності з метою виявлення внутрішніх і зовнішніх зв'язків, закономірностей та суперечностей.

Системний підхід полягає у комплексному дослідженні великих і складних об'єктів (систем), дослідженні їх як єдиного цілого із узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин. З огляду на даний принцип, треба вивчити кожен елемент системи у його зв'язку та взаємодії з іншими елементами, виявити вплив властивостей окремих частин системи на її поведінку в цілому, визначити оптимальний режим її функціонування.

Логічний метод дослідження тісно пов'язаний з історичним, і він визначається як метод відтворення, реконструювання в мисленні, свідомості складного об'єкта, що розвивається (або, що розвивалося) у формі історичної теорії. Для цього можуть використовуватися найрізноманітніші пізнавальні операції й методи. На відміну від історичного методу, при логічному дослідженні об'єкта дослідник відволікається, абстрагується від всіх історичних випадків, окремих фактів, зигзагів, і з історії виокремлюється саме головне, визначальне, істотне.

Узагальнюючим науковим методом, яким користуються політекономі, досліджуючи закономірності функціонування соціально-економічної системи або її окремих елементів, є *діалектичний метод*. Він передбачає вивчення явищ і процесів економічного життя:

- в їх загальному зв'язку й взаємозалежності;
- в стані безперервного розвитку;
- коли кількісні зміни, які виникають у процесі розвитку, ведуть до змін якісних.

Джерелом розвитку будь-яких процесів згідно з цим методом визнається єдність і боротьба протилежностей.

Наукове пізнання суспільних процесів передбачає також використання в політекономії *економіко-математичних і статистичних методів*, що дає можливість визначати не лише якісні, а й кількісні параметри процесів, що вивчаються.

Приклад написання висновків роботи

Висновки

Вивчивши теоретичні аспекти грошово-кредитної політики, зазначимо, що.....

Слід звернути увагу на альтернативні погляди представників провідних економічних шкіл на сутність і наслідки грошово-кредитних важелів антиінфляційної політики.

З погляду представників кейнсіанської теорії.....

Концептуальні основи монетаризму зумовлюють наступні висновки:.....

Погляди прибічників теорій раціональних очікувань та економіки пропозиції визначають.....

Світовий досвід дає суперечливі підсумки антиінфляційних заходів. Наприклад,.....

Проаналізувавши досвід інших країн, для України є доцільним.....

Приклад оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел

1. Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.

2. Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. Агросвіт. 2016. № 6. С. 23–28.

3. Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 31–34.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

<i>Характеристика джерела</i>	<i>Приклад оформлення</i>
	Книги:
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автори	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автори	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укראгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрущенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.

Коллективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Инфузории. Вып. 1. Суктории (Ciliophora, Suctorea) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем Є. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
	Частина видання
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. Кооперативні читання: 2013 рік : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91. Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка.

Статті з продовжуючих та періодичних видань	<p>Сер. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. Агросвіт. 2016. № 6. С. 23–28.</p> <p>Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. Вісник ЖНАЕУ. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendeliana Brunensis. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.</p>
	Електронні ресурси
Книги	<p>Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).</p>
Законодавчі документи	<p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p>
Періодичні видання	<p>Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. Ефективна економіка. 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).</p> <p>Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician).</p>

	<p>2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017).</p> <p>Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. Journal of Popular Culture. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p>
Сторінки з веб-сайтів	<p>Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).</p>
	Інші документи
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. Урядовий кур'єр. 2017. 9 листоп.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. № 51. С. 21–42.</p> <p>Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. Вища школа. 2017. № 7. С. 106–107.</p>
Стандарти	<p>ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p> <p>СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної</p>

	політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)
Патенти	Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.
Авторські свідоцтва	А. с. 1417832 ССРСР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с. Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).

Приклад оформлення таблиці

Таблиця 1.1. Агрегати грошової пропозиції [12, с.43]

№	Позначення агрегату	Складові агрегат
1	2	3
1	M0
2	M1
3	M2
4	M3
5	L
6	D

За даними таблиці, кожний наступний агрегат включає попередній і додає нові елементи.....

Розташування агрегатів супроводжується зниженням ліквідності наступного порівняно з попереднім. Так,

Приклад оформлення ілюстративного матеріалу

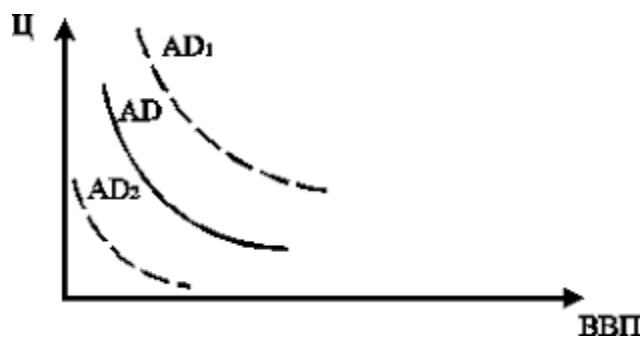

Рис.1.2. Вплив нецінових факторів сукупного попиту

Нецінові фактори сукупного попиту діють незалежно від динаміки цін і викликають зсув кривої AD паралельно праворуч, якщо.....

.....
 або ліворуч.....

Приклади планів курсових робіт з рекомендованих тем

Тема: Становлення та еволюція економічної теорії ЗМІСТ

Вступ

1. Становлення економічної теорії як самостійної науки.
2. Характеристика основних економічних теорій ХХ сторіччя.
3. Розвиток економічної думки України. Сучасні проблеми методології та прикладного використання економічної теорії для формування економіки України.

Висновки.

Список використаних джерел.

Додатки.

Тема: Економічна система: сутність, структура, типи і механізм функціонування ЗМІСТ

Вступ.

1. Суть та основні структурні елементи економічної системи.
2. Типи економічних систем та їх характеристика.
3. Передумови становлення економічної системи в Україні.
4. Економічна система України: проблеми та основні напрямки розвитку.

Висновки.

Список використаних джерел.

Додатки.

Тема: Типи ринкових структур в сучасній економіці України ЗМІСТ

Вступ.

1. Економічна сутність та загальна характеристика ринкової економіки.
2. Аналіз функціонування типів ринкових структур в економіці України.
 - 2.1. Досконала конкуренція в сучасних умовах господарювання.
 - 2.2. Монополістична конкуренція та олігополія в сучасній економіці.
 - 2.3. Монополія та її соціально-економічні наслідки.

3. Сучасні проблеми становлення конкурентного підприємницького середовища та його захисту в Україні.

Висновки.

Список використаних джерел.

Додатки.

Тема: Гроші, їх функції та види. Особливості сучасних грошей
ЗМІСТ

Вступ.

1. Гроші: сутність та функції.
2. Еволюція виникнення грошей.
3. Види грошей.
4. Особливості та перспективи розвитку сучасних форм грошей в економіці України.

Висновки.

Список використаних джерел.

Додатки.

Тема: Сутність, причини та особливості інфляції в Україні
ЗМІСТ

Вступ.

1. Суть та причини інфляції.
2. Види інфляції та її наслідки.
3. Основні фактори виникнення та розвитку інфляції в Україні.
4. Антиінфляційна політика як фактор економічного зростання в Україні.

Висновки.

Список використаних джерел.

Додатки.

Тема: Інфраструктура ринку і проблеми її формування в Україні
ЗМІСТ

Вступ

1. Ринкова інфраструктура: її суть, функції, роль в ринковій економіці.
2. Характеристика основних елементів ринкової інфраструктури. Їх класифікація.
3. Проблеми формування та шляхи становлення інфраструктури ринку в Україні.

Висновки

Список використаних джерел

Додатки.

**Тема: Монополізм в ринковій економіці. Антимонопольна
політика держави
ЗМІСТ**

Вступ

1. Економічна та правова природа монополії. Ознаки та класифікація монополій.
2. Характеристика процесу монополізації в ринковій економіці.
3. Вплив монополії на соціально-економічне становище країн.
4. Сутність, завдання та напрями вдосконалення антимонопольної політики України.

Висновки

Список використаних джерел

Додатки.

**Тема: Ринок: сутність, функції, механізм функціонування та
розвитку
ЗМІСТ**

Вступ

1. Ринок: сутність, об'єкти, суб'єкти та функції в економіці. Ринкові відносини.
2. Економічний механізм функціонування ринку.
3. Види ринків та їх характеристика.
4. Шляхи вдосконалення ринкових відносин в Україні.

Висновки

Список використаних джерел

Додатки.

**Тема: Конкуренція: її види і роль в ринковій економіці
ЗМІСТ**

Вступ

1. Сутність конкуренції та її основні функції. Економічний закон конкуренції.
2. Роль конкуренції в ринковій економіці.
3. Види конкуренції.

4. Сучасний стан та особливості конкуренції в Україні.

Висновки

Список використаних джерел

Додатки.

Тема: Причини і види безробіття в умовах ринкової економіки
ЗМІСТ

Вступ

1. Поняття безробіття, його види та причини виникнення.
2. Соціально-економічні наслідки безробіття для суспільства.
3. Проблеми та шляхи подолання безробіття в Україні

Висновки

Список використаних джерел

Додатки.

Тема: Підприємництво: сутність, сучасні особливості та методи
стимулювання
ЗМІСТ

Вступ

1. Сутність підприємництва, його функції та умови існування.
2. Організаційно-економічні форми підприємницької діяльності.
3. Сучасний стан та особливості підприємництва в Україні.
4. Проблеми розвитку вітчизняного підприємництва та шляхи їх вирішення.

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Навчально-методичне видання

Методичні вказівки до виконання курсових робіт

Укладач: Гилка Уляна Леонідівна

Українською мовою

Підписано до друку _____

Формат 60×84/16. Папір офісний. Ум. друк. арк. _____

Тираж 100 пр. Зам. № _____

Дунайський інститут

Національного університету «Одеська морська академія»

68600, м. Ізмаїл, Фанагорійська вул., 9

Тел. +38 (04841) 6-11-66, +38 (048) 771-61-01

dinuoma@onma.edu.ua